

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

**Історія Національного
технічного університету
«Харківський політехнічний
інститут»**

Шифр та назва спеціальності

032 Історія та археологія

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Історія науки та українознавство

Кафедра

Українознавства, культурології та історії науки
(310)

Рівень освіти

Третій (доктори філософії)

Тип дисципліни

Фахова, вибіркова

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Гутник Марина Валеріївна

Maryna.Gutnyk@khti.edu.ua

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки

Авторка понад 170 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідний лектор з курсів: «Історія науки і техніки» та «Історія та культура України».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi)

<http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на вивчення особливостей становлення вищої технічної освіти в Україні, зокрема у Харкові, а також історії відкриття та функціонування першого вищого технічного закладу в Наддніпрянській Україні. У дисципліні розглянуто структурні зміни, що відбулися впродовж ХХ ст., а також на початку ХХІ ст., показано які заклади були створено на основі Харківського політехнічного інституту. Аналізується діяльність провідних учених та наукових шкіл. Розглянуто студентське життя та діяльність молодих учених. Охарактеризовано міжнародну діяльність, здійснено аналіз її напрямків починаючи з кінця ХІХ ст. Зроблено висновки про діяльність закладу та перспективи подальшого розвитку вищої технічної освіти України в контексті світового розвитку освітніх технологій.

Мета та цілі дисципліни

Формування у аспірантів поглиблених знань з історії зародження та подальшого розвитку вищої технічної освіти, провідних вищих технічних навчальних закладів України, зокрема

Харківського політехнічного інституту, особливості розвитку та досягнень професорсько-викладацького складу, організації наукової діяльності та їх практичного застосування у своїй дослідницькій роботі, ознайомитися з етапами розвитку інституту, напрямками науково-дослідної діяльності та формування перших наукових шкіл.

Здатність брати участь у дискусійних обговореннях з історико-наукової проблематики, у різних формах наукової комунікації

Здатність до критичного осмислення результатів дослідницької діяльності.

Усвідомлення відповідальності за результативність та достовірність наукового дослідження.

Вміння застосовувати сучасні методи викладання історії та суміжних навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит

Компетентності

СК-1. Здатність здійснювати історіографічну критику, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

СК-2. Володіння основами наукового пошуку історичних джерел та здійснення їхнього аналізу, з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

СК-3. Здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки. Вміння здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження із найактуальніших історичних проблем.

СК-4. Розуміння основних причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей історичного процесу, набуття навичок критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

СК-5. Розуміння тенденцій розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхнього зв'язку з минулим досвідом. Вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Результати навчання

РН-7. Володіти методологією історіографічної критики, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

РН-8. Знати та володіти основами наукового пошуку історичних джерел і здійснення їхнього аналізу з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

РН-9. Демонструвати здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки, вміти здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження з найбільш актуальних історичних проблем.

РН-10. Розуміти основні причинно-наслідкові зв'язки та закономірності історичного процесу, демонструвати навички критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

РН-11. Розуміти тенденції розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхній зв'язок з минулим досвідом. Демонструвати вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Історія України у глобальному вимірі», «Історія української науки і техніки», «Методологія наукових досліджень»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

За програмою навчання передбачено проведення лекційних та практичних занять, виконання завдання для самостійної роботи здобувачів.

При викладанні дисципліни «Історія НТУ «ХПІ» з метою активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких як: проблемні лекції, відкриті обговорення, презентації.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання здобувачів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у здобувачів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Здобувачі стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Практичні заняття передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Навчально-методичні матеріали доступні здобувачам через OneNote Class Notebook |

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Зародження вищої технічної освіти в Європі.

Харківський технологічний інститут наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Металурги й машинобудівники, хіміки та електротехніки ХПТІ та ХТІ. Діяльність ХТІ у роки Першої світової війни

Особливості розвитку Харківського технологічного інституту в 20-ті рр. ХХ ст.

Харківський механіко-машинобудівний, хіміко-технологічний та електротехнічний інститути в 30-ті рр. ХХ ст.

Харківський механіко-машинобудівний, хіміко-технологічний та електротехнічний інститути в роки Другої світової війни і перші повоєнні роки

Харківський політехнічний інститут впродовж 1950 – 1960-х рр.

ХПІ у 1970–1980-ті рр.

ХПІ і здобуття Україною незалежності

НТУ «ХПІ» у третьому тисячолітті

Теми практичних занять

1. Кирпичов В. Л. – фундатор вищої технічної освіти в Україні.
2. Студентське життя
3. Комерціалізація наукової діяльності у ХТІ
4. Реформування вищої школи в Україні. «Українізація» навчального процесу в ХТІ, особливості та наслідки
5. Зародження електротехнічної освіти
6. Доба Великого терору в Україні
7. Роль ректора М.Ф. Семка у подальшому зростанні ХПІ
8. Реорганізація ХПІ у 1950 – 1960-ті рр.
9. Науково-технічні школи ХПІ
10. Новий поступ НТУ «ХПІ».

Теми лабораторних робіт

[Лабораторні заняття в рамках дисципліни не передбачені]

Самостійна робота

1. Значення робіт В.Л. Кирпичова для розвитку науки.
2. Поняття: «наукова школа», «науковий лідер»
3. М. Гельферіх та його меценатська діяльність щодо ХТІ.
4. Участь учених ХТІ в електрифікації міста Харкова
5. Використання фінансів на потреби ХТІ.
6. Постать науковців: І. А. Красуський, Є. І. Орлов, О.М. Щукарьов, О. Й. Гундер
7. Постать науковців: М. П. Клобуков, О. О. Потєбня, О. Х. Хінкулов, О. Б. Брон.
8. Наукова та педагогічна діяльність П.П. Копняєва.
9. Доля першого ректора ХПІ – Гелярія Славіна
10. Виконання досліджень для задоволення потреб фронту.
11. Біографія та науковий доробок В. В. Гавранєка, Г. В. Куколева, Б.О. Носкова, С. М. Хмари
12. Інформаційна революція. Основні ознаки, періоди та використання інформаційних технологій на сучасному етапі
13. Гуртки та секції Палацу студентів, спортивні досягнення студентів-політехників.
14. Участь студентів у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та олімпіадах.
15. Видатні випускники НТУ «ХПІ».

Індивідуальне завдання – написання есе.

Есе за запропонованою темою – максимально 20 балів

Література та навчальні матеріали

1. Журило А. Г., Журило Д. Ю. Нариси історії Харківського політехнічного інституту. Конспект лекцій. А. Г. Журило, Д. Ю. Журило; НТУ «ХПІ». Харків : ФОП Панов А. М., 2021, 216 с. http://library.kpi.kharkov.ua/files/zmist_2.pdf
2. Перші директори-ректори НТУ «ХПІ». Нариси життєвого та творчого шляху: монографія / Марина Гутник, Олена Тверитникова; за наук. ред. проф. В. М. Скліяра. – Харків : ФАКТ, 2022. – 140 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/59046>
3. Програма та методичні вказівки з навчальної дисципліни «Історія Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» для аспірантів спеціальності 032 «Історія

Додаткова література

1. Тверитникова О.Є, Гутник М.В., Гречко О.М. Персоналії електротехнічної галузі: засновник напряму низьковольтного електроапаратобудування України – професор Б.Ф. Вашура (1889–1969). Історія науки і біографістика. №1, 2021, с. 205–226. doi.org/10.31073/istnauka202101-13, <http://inb.dnsgb.com.ua/2021-1/13.pdf>
2. Гутник М.В. Доба «великого терору» і доля першого ректору Харківського політехнічного інституту – Гелярія Славіна // Матеріали XVI Всеукр. конф. молодих учених та спец. Історія освіти, науки і техніки в Україні, присвяч. ювіл. датам від дня народж видатних учених в галузі аграрних наук – основоположників сільськогосподарської дослідної справи в Україні за своїми напрямками: Кудашева Володимира Олександровича (1846–1916), Овсинського Івана Євгеновича (1856–1910), Махова Григорія Григоровича (1886–1952), Київ, 14 трав. 2021 р. / НААН, ННСГБ. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2021. С. 50–53. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/52757>
3. Гутник М.В. Мефодій Іванович Кузнецов у вирі подій першої половини ХХ ст. / 36. наук. праць за матеріалами науково-практичної конференції (11-12 листопада 2021 р.) «Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації». – Харків: НТУ «ХП», 2021. – Вип.52(56) – С.158-169. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/56031>
4. Ткаченко С.С., Гутник М.В. Історія української вищої технічної освіти для жінок / 36. наук. праць за матеріалами науково-практичної конференції (11-12 листопада 2021 р.) «Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації». – Харків: НТУ «ХП», 2021. – Вип.52(56) – С.223-231.
5. Гутник М.В. Харків – Залізобетон. Внесок архітектора Олександра Гінзбурга у розбудову міста. *Часопис української історії*, 2024, Вип. 49, с. 109–118. doi: <https://doi.org/10.17721/2522-4611.2024.49.17>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності здобувача та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з усних виступів на практичних заняттях (50%), інд.завдання (20%) та із суми відповіді здобувача на питання на іспиті (30%).

Робота на практичних заняттях оцінюється від 1 до 5 балів, максимально на всіх практичних заняттях можна отримати 50 балів

Якщо здобувач отримав знання через неформальну освіту і має відповідний сертифікат, тоді, за домовленістю із викладачем, можливе перерахування результатів навчання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість,

чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/> |

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
30.08.2024

Завідувач кафедри
Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис
30.08.2024

Гарант ОП
Олена ТВЕРИТНИКОВА

